

KONVENCIJA CMR

KONVENCIJA O POGODBI ZA MEDNARODNI PREVOZ STVARI PO CESTI (CMR)

(Zasebni prevod prečiščenega besedila po stanju 01.01.1993)¹

UVOD

Pogodbenice, ki priznavajo, da bi bilo zaželeno poenotenje pogojev pogodb za mednarodni prevoz stvari po cesti, zlasti glede listin, ki se uporabljajo za tak prevoz, in glede odgovornosti prevoznika

so se sporazumele naslednje

I. POGLAVJE

OBSEG UPORABE

1. člen

1. Ta konvencija se uporablja za vsako pogodbo o odplačnem prevozu stvari po cesti na vozilih, kadar sta s pogodbo določena prevzemni in namembni kraj v dveh različnih državah, od katerih je vsaj ena država pogodbenica, ne glede na sedež in državno pripadnost strank.
2. V tej konvenciji so z "vozili" mišljena motorna vozila, sestavljena vozila, priklopniki in polpriklopniki, kot so opredeljeni v 4. členu konvencije o cestnem prometu z dne 19. septembra 1949.
3. Ta konvencija se uporablja tudi v primeru, kadar opravljajo prevoz, ki sodi v njegov okvir, države ali državne ustanove ali organizacije.
4. Ta konvencija se ne bo uporabljal:
  - a) za prevoze, opravljene na podlagi katerekoli mednarodnega poštnega konvencije
  - b) za prevoze posmrtnih ostankov
  - c) za selitev povištva
5. Pogodbene stranke se zavezujejo, da ne bodo s posebnimi sporazumi, sklenjenimi med dvema ali več med njimi, spreminjale nobene določbe tega konvencije, razen tedaj, ko gre za izključitev njene uporabe v njihovem obmejnem prometu ali za dovolitev uporabe tovornega lista, ki predstavlja stvar pri prevozih, ki se opravljajo izključno na njihovem ozemlju.

---

¹ Intertransport: Zbornik o ureditvi mednarodnega cestnega prometa, Ljubljana, 1993, stran 212, dopolnjen oziroma spremenjen s strani moje malenkosti

2. člen

1. V primeru, ko se s stvarmi naloženo vozilo na delu svoje poti prevaža po morju, po železnici, po notranjih vodnih poteh ali po zraku in se stvar razklada s tega prevoznega sredstva, izvzemši primer, v katerem prihaja do uporabe 14. člena, se ta konvencija vendarle uporablja za vso prevozno pot. Če pa se dokaže, da kakršnakoli izguba, škoda ali zamuda pri izročitvi stvari, ki je nastala med prevozom z drugimi prevoznimi sredstvi, ni posledica ravnanja ali opustitve cestnega prevoznika, temveč kakšnega drugega dogodka, ki se je mogel zgoditi edino med prevozom in zaradi prevoza s tem drugim prevoznim sredstvom se odgovornost cestnega prevoznika ne ugotavlja po tej konvenciji, temveč po poti, po kateri bi se odgovornost prevoznika z drugim prevoznim sredstvom ugotovila v primeru, če bi bila prevozna pogodba sklenjena samo med pošiljateljem in tem drugim prevoznikom, ustrezno pogojem, ki jih predpisuje zakon o prevozu stvari s tem drugim prevoznim sredstvom. Če pa ni predpisanih pogojev, se odgovornost cestnega prevoznika ugotovi po tem konvenciji.
2. Če je cestni prevoznik hkrati tudi prevoznik z drugim prevoznim sredstvom, se njegova odgovornost še vedno ugotavlja po določbah prvega odstavka tega člena, toda tako, kakor da bi kot cestni prevoznik in prevoznik z drugim prevoznim sredstvom predstavljala dve ločeni osebi.

II. POGLAVJE

OSEBE, ZA KATERE JE PREVOZNIK ODGOVOREN

3. člen

Po tem konvenciji je prevoznik odgovoren za dejanja in opustitve svojih sodelavcev ter vseh drugih oseb, ki jih uporablja za izvršitev prevoza, kadar ti in druge osebe ravnajo v mejah svoje zaposlitve, kot da bi bila ta dejanja oziroma opustitve njegove lastne.

III. POGLAVJE

SKLENITEV IN IZVRŠITEV PREVOZNE POGODBE

4. člen

Prevozna pogodba je potrjena z izdajo tovarnega lista. Na obstoj ali veljavnost prevozne pogodbe ne vpliva, če tovorni list manjka, če ni pravilen ali če se izgubi. Zanj veljajo kljub temu določbe te konvencije.

5. člen

1. Tovorni list mora biti izdan v treh izvornikih, ki jih podpišeta pošiljatelj in prevoznik. Podpisi smejo biti natisnjeni ali nadomeščeni s pečatom pošiljatelja in prevoznika, če to dovoljuje zakon države, v kateri je tovorni

list izdan. Prvi izvod dobi pošiljatelj, drugi spremlja stvar, tretjega pa obdrži prevoznik.

2. Kadar naj bo stvar, ki se prevaža, naložena na različna vozila, ali je različne vrste ali pa razdeljena v razne skupine, imata pošiljatelj in prevoznik pravico zahtevati poseben tovorni list za vsako uporabljeno vozilo in za vsako vrsto oziroma količino stvari.

6. člen

1. Tovorni list mora navajati naslednje podatke:
  - a) dan in kraj izstavitve
  - b) ime in naslov pošiljatelja
  - c) ime in naslov prevoznika
  - d) kraj in dan prevzema stvari in kraj določen za izročitev
  - e) kraj in naslov prejemnika
  - f) običajni opis vrste stvari in zaobale ter za nevarno stvar njen splošno priznani opis
  - g) število tovorkov in njihovo posebno označbo in številke
  - h) kosmato težo stvari in drugače izraženo količino
  - i) stroške v zvezi s prevozom (voznino, stranske pristojbine, carino in druge stroške od sklenitve pogodbe do izročitve)
  - j) potrebna navodila za carinske in druge postopke
  - k) izjavo, da veljajo za prevoz določbe te konvencije, ne glede na kakršnekoli drugačne predpise.
2. Kadar je to potrebno, lahko navaja tovorni list tudi naslednje podatke:
  - a) označbo, da prekladanje ni dovoljeno
  - b) stroške, ki jih pošiljatelj prevzema nase
  - c) znesek, ki mora biti plačan ob izročitvi
  - d) izjavo o vrednosti stvari in znesek, ki pomeni poseben interes za izročitev
  - e) pošiljateljeva navodila prevozniku glede zavarovanja stvari
  - f) dogovorjeni rok, v katerem mora biti stvar prepeljano
  - g) seznam listin, ki so bile izročene prevozniku.
3. Stranki lahko navedeta v tovornem listu tudi kakršnekoli druge podrobnosti, ki se jima zdijo koristne.

7. člen

1. Pošiljatelj je odgovoren za vse stroške, izgubo in škodo, ki jo pretrpi prevoznik zaradi tega, ker so bili nepravilni in neustrezni:
  - a) podatki navedeni v prvem odstavku 6. člena pod b), d), e), f), g), h) in j)
  - b) podatki, navedeni v drugem odstavku 6. člena
  - c) katerikoli drugi podatki ali navodila, ki jih je dal pošiljatelj, da bi se mogel izstaviti tovorni list, da bi se ti mogli vpisati vanj.

2. Če vpiše prevoznik na pošiljateljovo zahtevo v tovorni list podatke, omenjene v prvem odstavku tega člena, se šteje, da je to storil v pošiljateljevem imenu, razen če se ne dokaže nasprotno.
3. Če tovorni list ne vsebuje izjave, omenjene v prvem odstavku 6. člena pod k), je prevoznik odgovoren za vse stroške, izgubo ali škodo, prizadejano zaradi take opustitve tistemu, ki je upravičen razpolagati s stvarmi.

8. člen

1. Ob prevzemu stvari prevoznik preverja:
  - a) pravilnost navedb v tovornem listu, ki se tičejo števila tovorkov ter njihovih označb in števil, in
  - b) na zunaj opazno stanje stvari in njene zaobale.
2. Če prevoznik nima na razpolago primernih sredstev, da bi primerjal pravilnost navedb, omenjenih pod a) v prvem odstavku tega člena, zapiše na tovorni list svoje pridržke in navede razloge na katere jih opira. Prav tako navede razloge za kakršnekoli pridržke glede zunanjega stanja stvari in njene zaobale. Taki pridržki pa za pošiljatelja niso obvezni, razen če je v tovorni list izrecno zapisal, da se z njimi strinja.
3. Pošiljatelj ima pravico zahtevati od prevoznika, da preveri kosmato težo stvari ali njegovo kako drugače izraženo količino. Prav tako lahko zahteva, naj preveri vsebino kosov. Ugotovitev preverjanja zapiše prevoznik v tovorni list.

9. člen

1. Tovorni list dokazuje pogodbene pogoje in prevoznikov prevzem stvari, dokler se ne dokaže nasprotno.
2. Če prevoznik ni zapisal v tovorni list posebnega pridržka, se domneva, da sta bila stvar in njena zaobala videti v dobrem stanju, ko ju je prevoznik prevzel, in da so se število tovorkov, njihove označbe in številke ujemale z navedbami v tovornem listu.

10. člen

Pošiljatelj odgovarja prevozniku za škodo, povzročeno osebam, priboru in drugim stvarjem, ter za vse stroške, povzročene zaradi slabe zaobale stvari, razen če je bila napaka ob prevzemu očitna ali prevozniku znana, pa ni glede tega izrazil nikakršnega pridržka.

11. člen

1. Za carinske in druge postopke, ki naj bodo opravljeni pred izročitvijo stvari, mora pošiljatelj priložiti tovornemu listu ali dati na razpolago prevozniku potrebne listine in ga oskrbeti z vsemi podatki, ki jih ta zahteva.

2. Prevoznik ni dolžan preizkušati, ali so take listine in podatki v redu in ali zadoščajo. Pošiljatelj odgovarja prevozniku za vso škodo, ki mu jo je povzročil s tem, da so take listine in podatki manjkali, da niso zadoščali ali niso bili v redu, razen če prevoznik ni pravilno ravnal ali je ravnal malomarno.
3. Za posledice izgube ali nepravilne uporabe listin, ki so navedene in priložene tovornemu listu ali izročene prevozniku, odgovarja prevoznik kot pooblaščenec, le da odškodnina, ki gre v njihovo breme, ne more presegati one, ki bi jo bil dolžan plačati za izgubo stvari.

12. člen

1. Pošiljatelj ima pravico razpolaganja s stvarmi, zlasti pa sme zahtevati od prevoznika, naj zadrži stvar v prevažanju, spremeniti kraj, v katerem naj bo stvar izročena, ali izročiti stvar drugemu prejemniku, ne pa tistemu, ki je naveden v tovornem listu.
2. Ta pravica preneha, ko je drugi izvod tovornega lista izročen prejemniku ali ko prejemnik uveljavi svojo pravico po prvem odstavku 13. člena; od tega trenutka naprej mora ravnati prevoznik po nalogih prejemnika.
3. Prejemnik pa ima pravico razpolagati s stvarmi od trenutka izdaje tovornega lista, če pošiljatelj vanj zapiše tako opombo.
4. Če odredi prejemnik v izvrševanju svoje pravice razpolaganja izročitev stvari komu tretjemu, ta nima pravice imenovati druge prejemnike.
5. Za pravico razpolaganja veljajo naslednji pogoji:
  - a) pošiljatelj ali v primeru iz tretjega odstavka tega člena prejemnik, ki želi razpolagati, mora predložiti prevozniku prvi primerek tovornega lista z novimi navodili in ga zavarovati proti vsem izdatkom, izgubam ali škodi, ki bi jih utegnil imeti z izvršitvijo takih navodil;
  - b) izvršitev takih navodil mora biti možna takrat, ko prispejo k tistemu, ki naj jih izvrši, in ne sme ovirati prevoznika, da po običaju izpolni prevzeto obveznost, in tudi ne oškodovati pošiljateljev ali prejemnikov drugih pošiljk;
  - c) navodila ne smejo imeti za posledico ločitev pošiljke.
6. Kadar prevoznik v skladu z določbami petega odstavka tega člena pod b) ne more izvršiti prejetih navodil, mora to takoj sporočiti tistemu, ki mu je navodila dal.
7. Prevoznik, ki ne izvrši navodil, danih pod pogoji iz tega člena, ali jih izvrši, ne da bi zahteval predložitev prvega primerka tovornega lista, odgovarja upravičencu za vsako škodo ali izgubo, ki mu jo s tem povzroči.

13. člen

1. Po prispetju stvari v kraj, ki je določen za izročitev, ima prejemnik pravico zahtevati od prevoznika, naj mu proti potrdilu izroči drugi primerek tovarnega lista in stvar. Če je stvar izgubljeno ali če stvar ne prispe po izteku roka, določenega v 19. členu, ima prejemnik pravico uveljavljati v svojem lastnem imenu pravico iz prevozne pogodbe.
2. Prejemnik, ki izkoristi pravico iz prvega odstavka tega člena, mora plačati ves znesek, predviden v tovarnem listu. V primeru spora glede plačila prevoznik ni dolžan izročiti stvari, če mu prejemnik ne da varščine.

14. člen

1. Če je iz kakršnegakoli vzroka nemogoče ali če postane nemogoče izpolniti pogodbo po pogojih, ki so navedeni v tovarnem listu, preden prispe stvar v kraj, ki je označen za izročitev, mora prevoznik zahtevati navodila od tistega, ki je upravičen razpolagati s stvarmi po določbah 12. člena.
2. Če pa so okoliščine take, da dopuščajo prevoz le pod drugačnimi pogoji, kot so navedeni v tovarnem listu, in prevoznik ni mogel v razumnem roku dobiti navodil od tistega, ki je upravičen razpolagati s stvarmi po določbah 12. člena, ukrene, kar se mu zdi najboljše za upravičenca.

15. člen

1. V primeru, ko okoliščine preprečijo izročitev po prispetju stvari v kraj, ki je določen za izročitev, mora prevoznik zahtevati od pošiljatelja navodila. Če prejemnik noče prevzeti stvari, ima pošiljatelj pravico razpolagati z njim, ne da bi moral predložiti prvi primerek tovarnega lista.
2. Celo tedaj, ko je odklonil prevzem stvari, lahko prejemnik vendarle zahteva predajo vse dotlej, dokler prevoznik ne dobi od pošiljatelja nasprotnih navodil.
3. Če nastopijo okoliščine, ki preprečujejo izročitev stvari, potem ko je prejemnik po svoji pravici iz tretjega odstavka 12. člena dal nalog, naj bo stvar predano nekemu tretjemu, se uporabita prvi in drugi odstavek tega člena, kot da bi bil prejemnik pošiljatelj, ta tretji pa prejemnik.

16. člen

1. Prevoznik ima pravico do povračila svojih stroškov v zvezi z zahtevanjem navodil, kot tudi do povračila vseh stroškov v zvezi z izvršitvijo takih navodil, razen če je sam povzročil take izdatke z napačnim ravnanjem ali iz malomarnosti.
2. V primerih, ki so omenjeni v prvem odstavku 14. člena in v 15. členu, sme prevoznik takoj razložiti stvar v imenu tistega, ki je upravičen z njo razpolagati in se šteje, da je s tem prevoz opravljen. Odslej ima stvar v posesti na račun upravičenca. Sme pa zaupati stvar tudi komu drugemu in v takem primeru ni v nobeni obveznosti, razen da mora tako drugo osebo

izbrati z razumno skrbnostjo. Stroški po spremnici in vsi drugi izdatki gredo na račun stvari.

3. Prevoznik sme prodati stvar, ne da bi čakal na navodila od tistega, ki ima pravico z njo razpolagati, če je stvar taka, da bi se pokvarila, če njeno stanje opravičuje tako ravnanje ali če bi bili stroški uskladiščenja nesorazmerni z njeno vrednostjo. Prav tako sme prodati stvar tudi v drugih primerih, če ne dobi po izteku razumnega roka od tistega, ki je upravičen razpolagati s stvarmi, nasprotnih navodil, za katera lahko upravičeno pričakuje, da se bo ta po njih ravnal.
4. Če je bila stvar prodano po tem členu, dobi izkupiček po odbitku stroškov, ki obremenjujejo stvar, na razpolago tisti, ki je upravičen razpolagati z njo. Če pa stroški presegajo protivrednost za prodano stvar, ima prevoznik pravico do razlik.
5. Za postopek v primeru prodaje veljajo zakoni in običaji kraja, v katerem je stvar.

IV. POGLAVJE

ODGOVORNOST PREVOZNIKA

17. člen

1. Prevoznik je odgovoren za popolno ali delno izgubo stvari ali za poškodbo, ki nastane od prevzema stvari do njene izročitve, kot tudi za kakršnokoli zamudo pri izročitvi.
2. Prevoznik pa je prost odgovornosti, če je izgubo, škodo ali zamudo povzročil upravičenec z napačnim ravnanjem ali iz malomarnosti ali pa z navodili, ki niso bila dana kot posledica prevoznikove napake ali malomarnosti, ali če je izguba, škoda oziroma zamuda posledica naravne napake stvari ali okoliščin, katerim se prevoznik ni mogel izogniti ali pa njihovih posledic ni mogel preprečiti.
3. Prevoznik ni prost odgovornosti zaradi hib vozila, ki ga je s svoje strani uporabil za prevoz ali zaradi napačnega ravnanja ali malomarnosti tistega, od katerega je morda najel vozilo ali pa njegovega sodelavca.
4. Pod pogoji iz drugega in petega odstavka 18. člena je prevoznik prost odgovornosti v primeru, ko je izguba ali škoda nastala zaradi posebne nevarnosti, ki izhaja iz ene ali več naslednjih okoliščin:
  - a) če so bila uporabljena odprta nepokrita vozila in je bila njihova uporaba izrecno dogovorjena in zapisana v tovornem listu;
  - b) če ni bilo v zaobali ali je bila v slabi zaobali stvar, ki se sicer po svoji naravi rada razsipa ali poškoduje;
  - c) če gre za rokovanje, nakladanje, skladanje ali razkladanje, ki ga je opravil pošiljatelj, prejemnik ali nekdo, ki je ravnal v imenu pošiljatelja ali prejemnika;

- d) če gre za vrsto stvari, ki je po svoji naravi posebno izpostavljena popolni ali delni izgubi ali poškodbi, zlasti zaradi razbitja, rjavenja, gnitja, sušenja, puščanja, normalnega razsipa ali pa zaradi moljev ali črvov;
  - e) če so označbe ali številke na tovorkih nezadostne ali nepopolne;
  - f) če gre za prevoz živih živali.
5. V primeru, ko ga po tem členu ne zadane nikakršna odgovornost glede nekaterih okoliščin, ki povzročajo izgubo, poškodbo ali zamudo, je prevoznik odgovoren le toliko, kolikor so okoliščine, za katere je odgovoren po tem členu, pripomogle k izgubi, škodi ali zamudi.

18. člen

1. Breme dokazovanja, da je izguba, škoda ali zamuda nastala iz kakšnega vzroka, navedenega v drugem odstavku 17. člena, zadene prevoznika.
2. Kadar prevoznik ugotovi, da se da glede na okoliščine primera izguba ali škoda pripisati eni ali več nevarnosti, omenjenih v četrtem odstavku 17. člena, se domneva, da je to vzrok. Upravičenec pa ima v vsakem primeru pravico dokazati, da izgube ali škode v resnici ni mogoče popolnoma ali deloma pripisati neki od omenjenih nevarnosti.
3. Ta domneva ne velja v okoliščinah, ki so opisane v četrtem odstavku 17. člena pod a), če gre za nenavadno velik primanjkljaj ali izgubo celega tovorka.
4. Če je bila stvar prepeljana z vozilom, ki je posebej opremljeno, da varuje stvar pred toploto, mrazom, toplotnimi spremembami ali vlažnostjo zraka, prevoznik nima pravice do ugodnosti iz četrtega odstavka 17. člena pod d), razen če dokaže, da je ukrenil vse, kar je bil v danih okoliščinah dolžan ukreniti glede izbire, vzdrževanja in uporabe take opreme, in da je ravnal po vseh posebnih navodilih, ki so mu bila dana.
5. Prevoznik nima pravice zahtevati ugodnost iz četrtega odstavka 17. člena pod f), razen če dokaže, da je ukrenil vse, kar je bil običajno dolžan ukreniti v danih okoliščinah, in da je ravnal po vseh posebnih navodilih, ki so mu bila dana.

19. člen

Šteje se, da je nastala zamuda pri izročitvi, če stvar ni bila izročena v dogovorjenem roku ali če je v primeru, ko rok ni bil dogovorjen, čas dejanskega prevoza glede na dane okoliščine - in zlasti kadar gre za delni naklad, čas, ki je v običajnih razmerah potreben za sestavitev popolnega naklada - presegel čas, ki ga je mogoče priznati škrbnemu prevozniku.

20. člen

1. Dejstvo, da stvar ni bila izročena v tridesetih dneh po izteku dogovorjenega roka, če rok ni bil dogovorjen, pa v šestdesetih dneh od dneva, ko je prevoznik prevzel stvar, se šteje za veljaven dokaz, da je stvar izgubljena, in jo upravičenec potem lahko šteje za izgubljeno.
2. Tak upravičenec lahko takrat, ko prejme odškodnino za izgubljeno stvar, pisno zahteva, naj ga takoj obvestijo, če bi se stvar v enem letu po izplačilu odškodnine našla. Za tako zahtevo dobi pisno potrdilo.
3. V tridesetih dneh od prejema takega sporočila lahko gornji upravičenec zahteva predajo stvari proti plačilu zneska, ki izhaja iz tovarnega lista, in proti vračilu prejete odškodnine po odbitku vseh v to vključenih stroškov, ne da bi bil s tem zadržan kakršenkoli odškodninski zahtevek zaradi zamude pri izročitvi po 23. členu po in 26. členu, kadar ga je mogoče uporabiti.
4. Če ni zahtevka, ki ga predvideva 2. odstavek ali navodil, izdelanih v roku tridesetih dni, kot to predvideva 3. odstavek, ali če je bila stvar najdena šele leto dni po izplačilu odškodnine, razpolaga z njo prevoznik v skladu z zakonom kraja, kjer je stvar.

21. člen

Če je bilo stvar izročena naslovniku, ne da bi mu bili zaračunani stroški povzeta, ki bi jih moral zaračunati prevoznik po prevoznih pogodbah, je prevoznik odgovoren pošiljatelju za odškodnino, ki pa ne sme presežati zneska takih izdelkov; s tem pa niso zadržane njegove pravice, da uveljavlja zahtevek proti prejemniku.

22. člen

1. Kadar preda pošiljatelj nevarno stvar prevozniku, mu mora natančno opisati pretečo nevarnost in, če je potrebno, navesti varnostne ukrepe. Če to sporočilo ni zapisano v tovarnem listu, zadene breme drugačnega dokazovanja, da je prevoznik natančno poznal nevarnost, ki je zvezana s prevozom omenjene stvari, pošiljatelja ali prejemnika.
2. Nevarno stvar, za katero prevoznik v okoliščinah iz prvega odstavka tega člena ni vedel, da je nevarna, sme prevoznik brez odškodnine kjerkoli in kadarkoli razložiti, uničiti ali napraviti nenevarno. Pošiljatelj je poleg tega odgovoren prevozniku tudi za vse stroške, izgubo ali škodo, ki mu jo je povzročil s tem, da mu je stvar predal za prevoz ali da ga je prevoznik prepeljal.

23. člen

1. Kadar je po določbah te konvencije prevoznik odgovoren za popolno ali delno izgubo stvari, je treba odškodnino za stvar obračunati po njervi vrednosti takrat, ko je bila prevzeta za prevoz, v kraju, kjer je bila prevzeta.
2. Vrednost stvari je treba ugotoviti po borzni ceni, če take cene ni, pa po dnevnih tržnih cenah; če ni ne borzne in ne dnevne tržne cene, pa na podlagi običajne tržne vrednosti stvari iste vrste in kakovosti.
3. Odškodnina pa ne sme presegati 8,33 računskih enot za kilogram kosmate teže primanjkljaja.
4. Poleg tega je treba v primeru popolne izgube povrniti voznino, carino in druge stroške v zvezi s prevozom stvari, v primeru delne izgube pa stroške, sorazmerne izgubi; pravice do kakršnekoli druge odškodnine pa nima nihče.
5. Če v primeru zamude upravičenec dokaže, da je škoda nastala zaradi tega, mu mora prevoznik plačati zanjo odškodnino, ki pa ne more presegati voznine.
6. Večjo odškodnino je mogoče zahtevati samo, če je bila navedena vrednost stvari ali vrednost posebne koristi zaradi dostavnega roka v skladu s členom 24. in 26.
7. Računska enota navedena v tem členu je "posebna pravica vlečenja" kakor jo je določil "mednarodni denarni sklad". Vrednost navedena v 3. točki tega člena se preračuna v valuto države v kateri je sodišče, (ki zadevo obravnava), po vrednosti na dan sodbe ali na dan za katerega sta se konvencijaeli stranki udeleženci v sporu.
Vrednosti izražene v posebni pravici vlečenja se preračunajo v državi članici MMF (mednarodnega denarnega sklada) v domačo valuto na način, ki ga uporablja MMF tisti dan za svoje lastne obračune in nakazila. Vrednost domače valute v posebni pravici vlečenja države, ki ni članica MMF se obračuna na način, uveljavljen v tej državi.
8. Neglede na zgornje, pa lahko država nečlanica MMF, katere zakonodaja ne dopušča uporabe določil 7. točke tega člena v trenutku sprejema zapisnika k CMR ali s svojim pristopom k njemu ali kadarkoli kasneje izjavi, da je meja odgovornosti predvidena v 3. točki tega člena, ki se uporablja na njenem ozemlju 25 denarnih enot. Ta denarna enota je neaka 10/31 grama zlata čistosti 900/1000. Pretvarjanje le-te v domačo valuto se opravi na način, ki je skladen z zakonodajo te države.
9. Obračun naveden v zadnjem odstavku 7. točke in pretvarjanje omenjeno v 8. točki tega člena, morata biti v okviru možnega taka, da izražata enako stvarno vrednost v domači valuti te države, kakor je izražena v računski enoti iz 3. točke tega člena. Po pologu listine predvidene v 3. členu zapisnika k CMR in ob vsaki spremembi načina obračuna ali vrednosti

domače valute napram računski enoti ali denarni enoti bodo države to, oziroma način pretvorbe po 8. točki tega člena, sporočale splošnemu tajniku organizacije ZN.

24. člen

Pošiljatelj lahko proti dogovorjenemu odplačilu navede v tovnem listu vrednost stvari, ki presega mejo, postavljeno v tretjem odstavku 23. člena; v takem primeru nadomešča navedena vrednost to omejitev.

25. člen

1. Kadar gre za poškodbo stvari, je prevoznik odgovoren za znesek, ki pomeni zmanjšanje njene vrednosti, obračunan glede na vrednost stvari po prvem, drugem in četrtem odstavku 23. člena.
2. Odškodnina pa ne more presegati:
  - a) zneska, ki ga je treba plačati za popolno izgubo, če je vsa pošiljka uničena;
  - b) zneska, ki ga je treba plačati za delno izgubo, če je poškodovan le del pošiljke.

26. člen

1. Pošiljatelj lahko določi, proti dogovorjenemu doplačilu, znesek posebnega interesa pri pošiljki za primer izgube ali poškodbe ali prekoračenja določenega roka s tem, da zapiše ta znesek v tovrni list.
2. Če je bil naveden posebni interes za izročitev, sme pošiljatelj zahtevati odškodnino za nadaljno izgubo ali dokazano škodo do zneska navedenega interesa, neodvisno od odškodnine po 23., 24. in 25. členu.

27. člen

1. Upravičenec ima pravico zahtevati obresti od pripadajoče mu plačljive odškodnine. Te obresti, ki znašajo 5% na leto, tečejo od dneva, ko je upravičenec to od prevoznika pisno zahteval, če tega ni storil, pa od dneva, ko se je začel spor.
2. Kadar zneski, na katere se opira obračun odškodnine, niso izraženi v valuti države, v kateri je zahtevano plačilo, jih je treba preračunati po tečaju, ki velja na dan izplačila v kraju, v katerem naj bo odškodnina izplačana.

28. člen

1. V primerih, ko daje po veljavnem zakonu izguba, škoda ali zamuda v zvezi s prevozom po tej konvenciji podlago za izvenpogodbno terjatev, se prevoznik lahko sklicuje na njene določbe, ki izključujejo njegovo odgovornost ali pa določajo ali omejujejo znesek dolžne odškodnine.

2. Kadar nastane izvenpogodbena odgovornost za izgubo, škodo ali zamudo katere od oseb, katerim je prevoznik odgovoren po 3. členu, se taka oseba prav tako lahko sklicuje na določbe te konvencije, ki izključujejo prevoznikovo odgovornost ali pa določajo ali omejujejo znesek dolžne odškodnine.

29. člen

1. Prevoznik nima pravice sklicevati se na določbe tega poglavja, ki izključujejo ali omejujejo njegovo odgovornost ali prevračajo dokazno breme, če je škoda nastala zaradi njegovega namerno nepravilnega ravnanja ali zaradi take njegove opustitve, ki jo pristojno sodišče šteje za zlonamerno.
2. Ista določba velja, kadar gre za namenoma nepravilno ravnanje ali opustitev prevoznikovega predstavnika ali sodelavca ali katerekoli druge osebe, ki jo je prevoznik pritegnil k izvršitvi prevoza, če so ti predstavniki, sodelavci oziroma osebe ravnali v okviru svoje službe. Poleg tega v takem primeru ti predstavniki, sodelavci ali druge osebe nimajo pravice sklicevati se glede svoje osebne odgovornosti na določbe tega poglavja, omenjene v prvem odstavku.

V. POGLAVJE

ZAHTEVKI IN POSTOPKI

30. člen

1. Če prejemnik sprejme izročitev stvari, ne da bi v navzočnosti prevoznika opravil potreben pregled njenega stanja ali mu izrazil pridržke in navedel izgubo ali škodo najkasneje ob izročitvi, kadar gre za izgubo ali škodo, ki je na zunaj vidna, oziroma v sedmih dneh od izročitve, izvzemši nedelje in državne praznike, kadar gre za izgubo ali škodo, ki na zunaj ni vidna - velja dejstvo, da je prevzel stvar "na prvi pogled" za dokaz, da jo je prejel v stanju, kot je opisano v tovrnem listu. Če gre za izgubo ali škodo, ki na zunaj ni opazna, je treba pismeno navesti omenjene pridržke.
2. Če sta prejemnik in prevoznik v redu pregledala stanje stvari, je dokaz o nasprotiem izidu pregleda dopusten samo v primeru izgube ali škode, ki ni na zunaj opazna, in to pod pogojem, da je prejemnik pisno sporočil pridržke prevozniku v sedmih dneh od pregleda, izvzemši nedelje in državne praznike.
3. Nikakršna odškodnina za zamudo pri izročitvi ne gre prejemniku, če ni pisno sporočil pridržka prevozniku v enaindvajsetih dneh od trenutka, ko mu je bilo stvar dano na razpolago.

4. Pri računanju rokov iz tega člena se ne všteva dan izročitve, dan pregleda ali dan, ko je bila stvar dana na razpolago prejemniku, kakršen je pač primer.
5. Prevoznik in prejemnik sta dolžna nuditi drug drugemu vse upravičene olajšave za potreben pregled ali poizvedbe.

31. člen

1. V sporih, ki sledijo iz prevoza po tej konvenciji, lahko začne tožnik postopek pri sodišču katerekoli države pogodbenice, določenem med strankama, poleg tega pa pri sodišču države:
  - a) v kateri ima toženc svoje stalno prebivališče ali svoj glavni poslovni sedež, poslovalnico ali zastopništvo, pri katerem je bila sklenjena prevozna pogodba, ali
  - b) v kateri je kraj, kjer je prevoznik prevzel stvar ali kraj, ki je naveden za izročitev,

sicer pa pri nobenem drugem sodišču.

2. Kadar je glede terjatve, omenjene v prvem odstavku tega člena, začel teči postopek pred sodiščem, ki je pristojno po tem odstavku, ali kadar je glede kakšne take terjatve izreklo sodbo kakšno tako sodišče, ni mogoče začeti na isti podlagi novega postopka med omenjenima strankama, razen če sodbe, ki jo je izdalo prvo sodišče, ni mogoče izvršiti v državi, v kateri je bil sprožen nov postopek.
3. Ko postane sodba, ki jo je izdalo sodišče ene države pogodbenice v postopku, omenjenem v prvem odstavku tega člena, v tej državi izvršljiva, je izvršljiva tudi v vseh drugih državah pogodbenicah, brž ko so v taki državi izpolnjeni potrebni postopki. Ti postopki pa ne morejo dopustiti ponovnega spora.
4. Tretji odstavek tega člena se uporablja za protislovne sodbe, za sodbe zaradi izostanka in za sodne poravnave, ne uporablja pa se za sodbe, ki so izvršljive še pred pravnomočnostjo, in ne za pologe pravnih stroškov prisojene odškodnine zoper tožnika, čigar tožbeni zahtevki je bil v celoti ali deloma zavržen.
5. Varščina za stroške se ne zahteva v postopkih, ki sledijo iz prevoza na podlagi te konvencije, od državljanov držav pogodbenic, ki imajo stalno prebivališče ali poslovni sedež v kateri od teh držav.

32. člen

1. Pravica do vložitve tožbe v zvezi s prevozom po tej konvenciji zastara v enem letu. Kadar pa gre za namerno kršitev ali za malomarnost, ki je po zakonu pristojnega sodišča izenačena z namerno kršitvijo, zastara v treh letih. Zastaralni rok začne teči:

- a) v primeru delne izgube, škode ali zamude pri izročitvi - od dneva izročitve
- b) v primeru popolne izgube - trideseti dan po izteku dogovorjenega roka, če dogovorjenega roka ni, pa šestdeseti dan od dneva, ko je prevoznik prevzel stvar
- c) v vseh drugih primerih - po izteku treh mesecev od dneva, ko je bila sklenjena prevozna pogodba.

Dan, od katerega začne teči rok za uvedbo postopka, se ne všteva v ta rok.

2. Pisni zahtevek zadrži zastaranje do dneva, ko prevoznik zavrne zahtevo s pisnim sporočilom in vrne zahtevi priložene listine. Če zahtevi delno ugodi, zastaranje začne spet teči samo glede tistega dela terjatve, ki je še sporna. Breme dokazovanja, da sta bila prejeta zahteva ali odgovor in vrnjene listine, zadane stranko, ki se opira na ta dejstva. Kasnejši zahtevki, ki se tičejo istega predmeta ne zadrže zastaranja.
3. Zadržanje zastaranja se pod pogoji iz drugega odstavka tega člena presoja po zakonu pristojnega sodišča. Enako velja tudi za pretrganje zastaranja.
4. Zastarane tožbe ni mogoče uveljaviti niti v obliki nasprotnega zahtevka ali ugovora.

33. člen

Prevozna pogodba lahko vsebuje določilo o pristojnosti kakšnega razsodišča; pogoj pa je, da je v njem določeno, da bo razsodišče uporabljalo to konvencijo.

VI. POGLAVJE

DOLOČBE O ZAPOREDNEM PREVOZU, KI GA OPRAVI PREVOZNIK

34. člen

Če je prevoz po isti pogodbi opravilo več zaporednih cestnih prevoznikov, je vsak od njih odgovoren za celoten prevoz; po vrsti drugi prevoznik in vsak naslednji prevoznik postane pogodbeni stranka v zvezi s prevozom, s tem da prevzame stvar in tovorni list.

35. člen

1. Prevoznik mora ob prevzemu stvari od prejšnjega prevoznika temu izdati v redu podpisano in datirano potrdilo. Pri tem zapiše svoje ime in naslov v drugi primerek tovornega lista. Kadar je to izvedljivo, zapiše v drugi primerek tovornega lista in v potrdilo tudi pridržke, kakršni so omenjeni v drugem odstavku 8. člena.
2. Za razmerja med zaporednimi prevozniki velja določba 9. člena.

36. člen

Razen v primeru nasprotnega zahtevka, je mogoče začeti zakonski postopek glede odgovornosti za izgubo, škodo ali zamudo edino proti prvemu prevozniku, proti zadnjemu prevozniku ali proti prevozniku, ki je opravljal tisti del prevoza, med katerim se je zgodil primer, i je povzročil izgubo, škodo ali zamudo. Postopek je mogoče začeti sočasno proti več prevoznikom.

37. člen

Prevoznik, ki je plačal odškodnino po določbah te konvencije, ima pravico zahtevati njeno povračilo skupaj z obrestmi ter vsemi stroškimin izdatki, ki so zavezani s terjatvijo, od drugih prevoznikov, ki so bili udeleženi pri prevozu, to pa pod naslednjimi pogoji:

- a) Prevoznik, ki je odgovoren za izgubo ali škodo, je edini odgovoren tudi za odškodnino, bodisi da jo ima izplačati on sam ali kakšen drug prevoznik.
- b) Kadar je izgubo ali škodo povzročilo ravnanje dveh ali več prevoznikov, mora vsak od njih izplačati znesek, sorazmeren njegovemu delu odgovornosti. Če ni mogoče razdeliti odgovornosti, pa je vsak prevoznik odgovoren sorazmerno delu pripadajočega mu plačila za prevoz.
- c) Če ni mogoče ugotoviti, katerega prevoznika zadene odgovornost za izgubo ali škodo, je treba odškodnino razdeliti med vse prevoznike, kot je rečeno v prejšnjem odstavku pod b).

38. člen

Če je kakšen prevoznik nezmožen plačila, se del odškodnine, ki bi ga moral on izplačati, pa ga ni izplača, razdeli med druge prevoznike v sorazmerju z delom pripadajočega jim plačila za prevoz.

39. člen

1. Noben prevoznik, od katerega je terjana odškodnina po 37. in 38. členu, nima pravice izpodbijati veljavnost plačila, ki ga je opravil zahtevajoči prevoznik, če je odškodnino ugotovilo sodno oblastvo potem, ko je bil prvi omenjeni prevoznik pravilno obveščen o postopku in je imel možnost nastopiti pred sodiščem.
2. Prevoznik, ki želi začeti postopek, da bi izposloval svojo pravico do odškodnine, lahko uveljavlja svoj zahtevek pred pristojnim sodiščem države, v kateri se neki od prevoznikov običajno mudi, v kateri ima svoj glavni poslovni sedež, poslovalnico ali predstavništvo, pri katerem je bila sklenjena prevozna pogodba. Vsi prizadeti prevozniki so lahko tožena stranka v istem postopku.
3. Določbe tretjega in četrtega odstavka 31. člena veljajo za sodbe, izrečene po 37. in 38. členu.

4. Določbe 32. člena veljajo za terjatve med prevozniki. Zastaralni rok pa začne teči od dneva dokončne sodbe, s katero sodišče ugotovi odškodnino, ki komu pripada po določbah tega sporazuma. Če take sodne odločbe ni, pa od dneva dejanskega izplačila.

40. člen

Prevozniki se lahko sporazumejo med seboj drugače, kot je določeno v 37. in 38. členu.

VII. POGLAVJE NIČNOST DOLOČB, KI BI BILE V NASPROTJU S SPORAZUMOM

41. člen

1. Pod pogoji iz 40. člena je kakršnakoli določba, ki bi posredno ali neposredno spreminjala določbe tega konvencija, nična ali brez učinka. Ničnost ene take določbe pa nima za posledico ničnosti drugih določb pogodbe.
2. Zlasti je nično, če kakšen prevoznik uporabi zavarovanje ali kakšno drugo podobno določilo, ali pa kakršnokoli določilo, s katerim bi bilo prevaljeno dokazno breme.

VIII. POGLAVJE KONČNE DOLOČBE

42. člen

1. Ta konvencija je odprta za podpis ali pristop državam članicam Ekonomske komisije za Evropo in državam, sprejetim v komisijo s posvetovalnim glasom po osmem odstavku določb o njeni pristojnosti.
2. Države, ki lahko sodelujejo pri nekaterih aktivnostih Ekonomske komisije za Evropo po enajstem odstavku določb o njeni pristojnosti, lahko postanejo pogodbenice te konvencije, s tem, da ji pristopijo po njeni uveljavitvi.
3. Konvencija bo odprta za podpisovanje do vštete 31. avgusta 1956. Poslej bo odprta za pristop.
4. Ta konvencija mora biti ratificirana.
5. Ratifikacija ali pristop se opravi z izročitvijo listin v hrambo splošnemu tajniku Združenih narodov.

43. člen

1. Ta konvencija prične veljati devetdeseti dan po tem, ko izroči ratifikacijske ali pristopne listine pet držav, omenjenih v prvem odstavku 42. člena.

2. Za vsako državo, ki ratificira sporazum ali mu pristopi potem, ko pet držav izroči ratifikacijske ali pristopne listine, začne ta sporazum veljati devetdeseti dan po izročitvi ratifikacijskih ali pristopnih listin.

44. člen

1. Vsaka država pogodbenica lahko odpove ta sporazum s sporočilom splošnemu tajniku Združenih narodov.
2. Odpoved začne veljati dvanajst mesecev po dnevu, ko prejme splošni tajnik tako sporočilo.

45. člen

Če se po uveljavitvi te konvencije kot posledica odpovedi število držav pogodbenic zmanjša pod pet, konvencija neha veljati z dnem, ko začne veljati zadnja teh odpovedi.

46. člen

1. Vsaka država lahko ob izročitvi svojih ratifikacijskih ali pristopnih listin ali kadarkoli pozneje izjavi s sporočilom, ki ga pošlje splošnemu tajniku Združenih narodov, da velja ta konvencija za vsa ozemlja ali za katerokoli ozemlje, za čigar mednarodne odnose je ona odgovorna. Konvencija se začne uporabljati za ozemlje ali ozemlja, omenjena v sporočilu, od devetdesetega dne potem, ko ga prejme splošni tajnik; če tistega dne sporazum še ne bi veljal, pa takrat, ko začne veljati.
2. Vsaka država, ki poda po prejšnjem odstavku izjavo o razširitvi veljavnosti te konvencije na katerokoli ozemlje, za čigar mednarodne odnose je ona odgovorna, lahko glede takega ozemlja posebej odpove sporazum po 44. členu.

47. člen

Kakršenkoli spor med dvema ali več državami pogodbenicami glede razlage ali uporabe tega sporazuma, ki ga države ne bi mogle same rešiti s pogajanjem ali kako drugače, je lahko na zahtevo katerekoli prizadete države pogodbenice predložen v rešitev Mednarodnemu sodišču.

48. člen

1. Vsaka država pogodbenica lahko ob podpisu, ratifikaciji ali pristopu k tej konvenciji izjavi, da se ne čuti vezano s 47. členom. Druge države pogodbenice pa niso vezane s 47. členom glede katerekoli države pogodbenice, ki je izjavila tak pridržek.

2. Vsaka država pogodbenica, ki je izjavila pridržek po prvem odstavku, lahko tak pridržek ob vsakem času umakne s sporočilom splošnemu tajniku Združenih narodov.
3. Nikakršni drugi pridržki glede te konvencije niso dovoljeni.

49. člen

1. Potem, ko bo ta konvencija tri leta v veljavi, lahko vsaka država pogodbenica s sporočilom splošnemu tajniku Združenih narodov zahteva sklic konference za njeno revizijo. Splošni tajnik sporoči zahtevo vsem državam pogodbenicam, nato pa skliče konferenco za revizijo, če ga v štirih mesecih po njegovem sporočilu najmanj četrtnina držav pogodbenic obvesti, da se strinjajo z zahtevo.
2. Če je sklicana konferenca po prejšnjem odstavku, sporoči splošni tajnik to vsem državam pogodbenicam in zahteva od njih, naj v treh mesecih pošljejo predloge za katere želijo, da naj jih konferenca obravnava. Splošni tajnik razpošlje z okrožnico vsem državam pogodbenicam začasni dnevni red konference skupaj z besedili takih predlogov najmanj tri mesece pred dnem, za katerega je konferenca sklicana.
3. Splošni tajnik povabi na kakršnokoli, po tem členu sklicano, konferenco vse države, ki so omenjene v prvem odstavku 42. člena, in države, ki so postale pogodbenice po drugem odstavku 42. člena.

50. člen

Poleg sporočil iz 9. člena sporoči splošni tajnik Združenih narodov državam, omenjenim v prvem odstavku 42. člena in državam, ki so postale pogodbenice po drugem odstavku 42. člena:

- a) ratifikacije in pristope po 42. členu
- b) dneve, ko začne veljati ta konvencija po 43. členu
- c) odpovedi po 44. členu
- d) prenehanje te konvencije po 45. členu
- e) sporočila, prejeta po 46. členu
- f) izjave in sporočila, prejeta po prvem in drugem odstavku 48. člena.

51. člen

Po 31. avgustu 1956 bo izvorno besedilo te konvencije izročeno v hrambo splošnemu tajniku Združenih narodov, ta pa bo poslal overjene istovetne prepise vsaki državi, omenjeni v prvem in drugem odstavku 42. člena.

Da bi to potrdili, so spodaj podpisani, za to pravilno pooblaščen, podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Ženevi, devetnajstega dne meseca maja, tisočdevetstošestinpetdesetega leta, v po enem angleškem in francoskem izvodu, od katerih je vsak enako verodostojen.